

Értékelési útmutató

A feladatok legkisebb, önállóan értékelhető részeit, az itemeket a magyar ábécé kisbetűivel jelöltük. Az itemek már nem bonthatók fel részteljesítményekre, ezért azok már csak kétféleképpen minősíthetők: a tanuló megoldotta, vagyis az item megoldása jó (1 pont), illetve a tanuló nem oldotta meg, hiányos, vagyis az item megoldása nem jó (0 pont). Ha a tanuló megoldása nem egyezik meg teljesen az értékelési útmutatóban megadott válaszokkal, az eddig bevált gyakorlat szerint az igazolható jó válasz is pontot ér.

Ha egy feladat meghatározza a válasz elvárt elemeinek számát, és a tanuló ennél többet jelöl meg, akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni. Ha a tanuló az összes válaszlehetőséget megjelöli, nem kaphat pontot. Csak a megfelelően végrehajtott válaszadás fogadható el!

1. feladat

12 pont

- a) Igaz
- b) Hamis
- c) Hamis
- d) Igaz
- e) Hamis
- f) Hamis
- g) Igaz
- h) Igaz
- i) Igaz
- j) Igaz
- k) Hamis
- l) Igaz

2. feladat

7 pont

- a) A cognaci liga létrehozása.
- b) A manufaktúra jellemzői.
- c) A Hanza- városokhoz tartoznak.
- d) Luther vitairatának/programjának részletei. / A protestantizmus kezdete.
- e) Református központok.
- f) A katolikus megújuláshoz kapcsolódnak.
- g) I. Apafi Mihály bizalmasai / tanácsadói.

3. feladat

5 pont

- a) A bosnyákok aláhúzása. Őket nem telepítette be IV. Béla.
- b) Tallér aláhúzása. I. Károly idején nem volt fizetőeszköz Magyarországon.
- c) 1448 – Rigómező aláhúzása. Vereség a törököktől.
- d) Vasco da Gama aláhúzása. Ő felfedező. / A többiek tudósok.
- e) Pázmány Péter aláhúzása. Ő a magyarországi ellenreformáció kiemelkedő alakja.

4. feladat

10 pont

Meghatározás	Történelmi fogalom
Mongol országgyűlés.	a) kuriltáj
Az egyházi birtokok világvivá tétele.	b) szekularizáció
A legnagyobb közigazgatási egység a Hódoltság területén.	c) vilajet
A választójogban való részvétel valamely feltétele/feltételei.	d) cenzus
I. Lipót császár által kiadott rendelet, amely szabályozta Erdély államszervezetét és viszonyát a Habsburg Birodalomhoz.	e) Diploma Leopoldinum

Bécsben működő bizottság, amely a török kiűzését követően a visszafoglalt területeket csak akkor adta vissza a magyar földesuraknak, ha igazolni tudták birtokjogukat és kifizették a birtok becsült értékének 10 %-át, a fegyverváltságot.	f) Újszerzeményi Bizottság (Neoacquistica Commissio)
Mária Terézia 1777-ben kiadott tanügyi rendelete.	g) Ratio Educationis
II. Frigyes, Mária Terézia, II. József idején működő kormányzati rendszer	h) felvilágosult abszolutizmus
i) A Kárpátalja hegyvidékein élő keleti szlávok.	ruszinok/kárpátukránok
Egy népcsoport beolvadása az őket körülvevő nagyobb népközösségbe.	j) asszimiláció

5. feladat 5 pont

- a) barokk
b)-e) Szent Péter bazilika, II Gesu megjelölése, monumentalitás, túldíszítettség aláhúzása.

6. feladat 12 pont

- a) 2. bekarikázása
b) X bekarikázása
c) 2. bekarikázása
d) 2. bekarikázása
e) X bekarikázása
f) 2. bekarikázása
g) 2. bekarikázása
h) X bekarikázása
i) 1. bekarikázása
j) 2. bekarikázása
k) X bekarikázása
l) 2. bekarikázása

7. feladat 4 pont

- a) Porta vagy Török Birodalom
b) nemesfém
c) görög
d) nemeseket (előkelőket, főrendieket)

8. feladat 4 pont

- a) Magyar Kamara / Az Udvari Kamara válasz is elfogadható, mert a kérdésben nem szerepelt, hogy csak Magyarországra vonatkozik a hatásköre.
b) a Főkapitányságok
c) Az írásbeli ügyintézés
d) Nem, mert az országgyűlés és a vármegyék jelentősége nem csökkent, érvényesült a rendi dualizmus rendszere.

9. feladat 6 pont

Hibás szöveg	Javított változat
a) labancok	bujdosók (elfogadható a kurucok fogalom is)
b) II. János Kázmér	Sobieski János
c) dél - magyarországi	felső - magyarországi
d) bolgár	oszmán (elfogadható még: török)
e) Tiszántúli Magyarország	Közép - Magyarország
f) magyar királyi	erdélyi fejedelmi

(Csak a teljes sor kitöltéséért adható pont. Részpont nem adható. A sorrend nem befolyásolja az értékelést.)

Megjegyzés: A feladatban elütéssel szerepel az „Orta Macar” helyett az „Orca Macar”. (Megadott szakirodalom:Oborni:183.o.) Ha ezt javította a versenyző, adható pont.

10. feladat

15 pont

- a) A déli határőrvidéken élő magyarországi nemzetiség.
b) A közigazgatás alapja a mongoloknál.
c) Erdély fő kormányhatósága a Habsburgok alatt.
d) A Királyi Magyarország központja.
e) Mongol tisztség.
f) A túlnépesedett területekről bevándorló telepések.
g) Középkori magyar katonai egység.
h) A 14. század közepén Európában pusztító járvány.
i) Az orosz cár lövészei, testőrsége.
j) Az orosz történelem első haditengerészeti bázisa.
k) Tulajdonjogot megtestesítő értékpapír.
l) Nagy Péter adót vetett ki aviseléséért.
m) Az északi háborúban itt szenvedett Nagy Péter vereséget a svédektől.
n) Függőleges sor: Szentpétervár

- o) 1712 – 1918 között Oroszország fővárosa. Nagy Péter építtette a Néva torkolatánál. / Nagy Péter alapította 1703-ban, hogy „ablakot nyisson Európára”. / Balti-tengeri kikötőváros a Finn-öböl partján./ Itt áll a Péter-Pál székesegyház, ahol I. Pétertől III. Sándorig a cárokat koronázták. /Az északi városokhoz hasonlóan sok hajózható csatornája van. Észak „Velencéje”.

11. feladat

3 pont

Források, információk	Évszám	Helyszín	Lezárt konfliktus, háború
Bocskai István közvetítésével a status quo alapján kötött békét a török porta a Habsburg uralkodóval.	1606.	a) Zsitvatorok	Az Oszmán Birodalom és a Habsburg Birodalom közötti háború.
„I. Lipót császár, Velence és Lengyelország – képviselői Anglia és Hollandia garanciájával huszonöt évre békét kötöttek a Portával. „Az 1681. évi soproni országgyűlés ugyan törvénnyel kötelezte Lipót királyt, magyar politikust mégsem hívtak meg a béketárgyalásra.” (Tóth István György)	b)1699	Karlóca	Oszmán Birodalom – Habsburg Birodalom közötti háború.
„Az említett jeles Rákóczi Ferenc életének és összes javainak kegyelmet adunk [...], beleértve az országban való nyugodt megmaradást is. ennek végső határidejéül - ha ő a kegyelmet elfogadja, de a hűségesskü letételét el akarja halasztani - három hetet engedélyezünk. Valamennyi Rákóczi-követőnek ugyancsak megbocsátó kegyelmet adunk jószágon. [...] A vallás gyakorlatát is az ország törvénycikkei szerint kegyesen engedélyezzük.” (A szatmári béke szövegéből)	c) 1711	Szatmár	Rákóczi-szabadságharc

12. feladat

5 pont

a) Itt szenvedett súlyos vereséget a Tomori Pál és Szapolyai György vezette magyar hadsereg I. Szulejmán oszmán szultán seregeitől.

helyszín: **Mohács**

sorszám:

10.

b) Bocskai István és Rudolf király (II. Rudolf császár) itt kötött békét.

helyszín: **Bécs**

sorszám:

1.

c) 1664 – Csata helyszíne. Győzelem a törökök felett.

helyszín: **Szentgotthárd**

sorszám:

4.

d) Pázmány Péter által 1635-ben alapított egyetem.

helyszín: **Nagyszombat**

sorszám:

2.

e) 1707-ben ezen az országgyűlésen mondták ki a Habsburg-ház trónfosztását.

helyszín: **Ónod**

sorszám:

5.

(Csak akkor adható feladatonként 1 pont, ha mindkét válaszlelem helyes. Részpont nem adható.)

13. feladat

12 pont

Az érettségi értékelési szempontjait kell alkalmazni az alábbi pontozással. Kérem a javító kollégákat, vegyék **figyelembe, hogy a tanulók az esszéírást még tanulják! Minden helyes válasz értékelendő a táblázat pontmegosztása alapján.**

Értékelési szempontok	Pontszám
Feladatmegértés	1
Tájékozódás térben és időben	1
Kommunikáció	1
Szaknyelv alkalmazása	1
Ismeretszerzés, a források használata és következtetések levonása	3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	5

Feladatmegértés

A tanuló a feladat utasításának megfelelően összefoglalja a Nagy Péter gazdasági, kulturális tevékenységét. Egyéb kérdéseket legfeljebb a forrásokból következtetve érint. (1 pont) Ha a feladatmegértés 0 pont, akkor az egész esszé 0 pontos.

Tájékozódás térben és időben

Az esszében megemlíti a tanuló: témája Nagy Péter és rögzít a témához kapcsolódó évszámot és történelmi helyszínt (pl. Szentpétervár, Anglia, Baltikum, Urál, Poltava, 1689-1725, 1703 (Szentpétervár megalapítása, az első újság kiadása), 1724 – a Tudományos Akadémia megalapítása. Az 1 pont akkor jár, ha mindkét szempontra kitér.

Kommunikáció

Bekezdésekkel szerkesztett, logikus gondolatmenet, megfelelő a nyelvhelyesség és nincs durva helyesírási hiba. Legfeljebb 2-3 hiba lehet a helyesírásban. (1 pont)

Szaknyelv alkalmazása

A tanuló használja a témához tartozó konkrét és elvont fogalmakat. Pl. cár, pátriárka, egyház, cirill betűk, szenátus, adó, prikáz, merkantilizmus, védővámok, stb. (1 pont) Legalább 4 fogalmat használ.

Ismeretszerzés, a források használata és következtetések levonása

A tanuló 3 elemre utal a forrásokat használva a témához tartozóan (3 pont): pl.

- Külföldi utazásai során mesterségeket tanult. Hajóflottát szeretett volna építeni, ezért megtanulta a hajókészítést is.
- Külföldi szakembereket hivatott, fogadott be, hogy meghonosítsa új szakmákat.
- Orosz nemesifjakat, közembereket küldött külföldre tanulni, hogy ismereteiket az ország felemelkedését segítsék.
- Megépíttette a Tudományos Akadémiát, bár még egyetem se volt, és nem volt rendelet vagy törvény az alap-, közép-, felsőfokú oktatásról.

Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

A tanuló 4 elemre utal a témához tartozóan (4 pont): pl.

- Gazdaságpolitikáját a merkantilizmus jellemezte.
- A nemesfémek beáramlását szerette volna elősegíteni az export növelésével és a védővámok nagyobb bevezetésével.
- Támogatta az ipart, monopóliumokat, támogatást adott a vállalkozóknak.
- Uralkodása alatt több mint 200 nagyobb ipari vállalat létesült.
- 1725-re az Urálban is létesített öntödéket, amelyek az oroszországi vasszükséglet 40 %-át már biztosították.
- A nemeseket állami szolgálatra kötelezte.
- Rangtáblázat készült 14 fokozatra (katonai, hivatalnoki, udvari rangok).
- 9 fős Szenátust állított fel, amely törvényhozói, bírósági, kormányzati feladatokat látott el, de kizárólag cári felhatalmazás alapján.

Források: A megadott szakirodalom

1. feladat

- g) Varga Szabolcs: A Jagellók kora. In: A Magyar Királyság a késő középkorban, Kronosz Kiadó, Pécs, 2021. 101. o.
- h) i.m. 96-97.o.
- i) Apafi Mihály. In: Oborni Teréz: Erdély fejedelmei. Pannonica Kiadó, 2002. 176. o.
- j) i.m. 172. o.

5. feladat

a) 1. kép forrása: <https://kultura.hu/gyor-a-barokk-mintavaros/> (2026.01.04.)

2. kép forrása: <https://vilagutazo.net/inspiracio/kepekben/2014/05/22/lenyugozo-varak-es-kastelyok-europaban-ii/> (2026. 01. 04.)

6. feladat

d-h) Dzsingisz kán és a Mongol Birodalom. In: Rubicon, 2021./5-6. 52-57. o.

7. feladat Apafi Mihály. In: Oborni Teréz: Erdély fejedelmei. Pannonica Kiadó, 2002. 183-188. o. (tartalmi idézet)

13. feladat

esszé: (<https://mek.oszk.hu/01200/01267/html/09kotet/09r03f12.htm>) (2026. 01. 03.)

képi forrás: <https://dka.oszk.hu/html/kepoldal/index.phtml?id=83077> (2026. 01. 02.)